

Bæredygtig mælkeproduktion

Anke Stubsgaard, SEGES

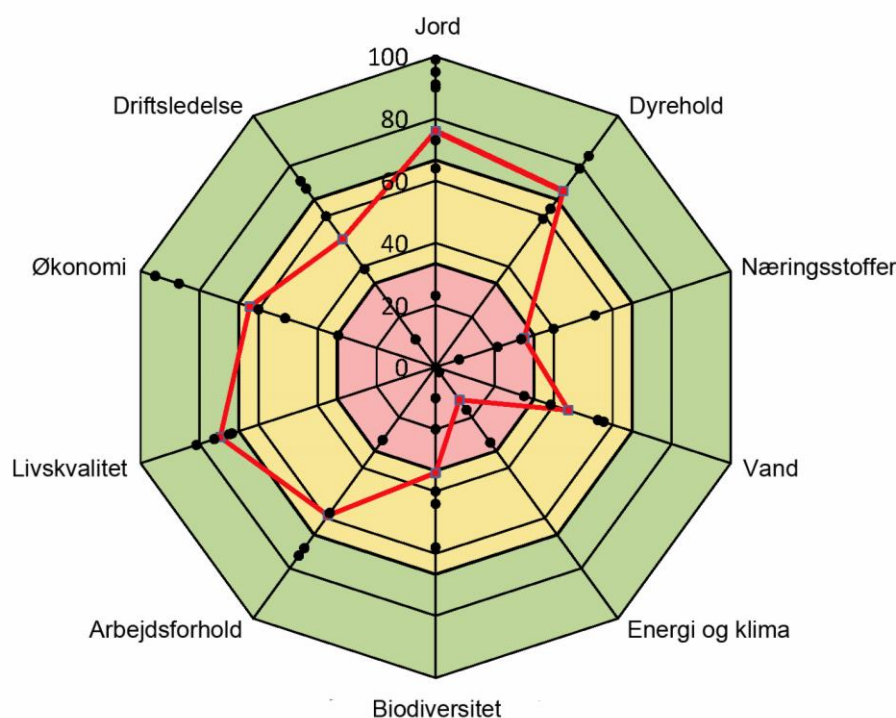
Dansk landbrug er på mange områder ret bæredygtigt. Det kan vi være stolte af, og det kan vi bevise. Det danske landbrugs mange databaser med relativt præcise oplysninger er virkelig meget værd i denne sammenhæng.

Når virksomheder skal rustes til den fremtidige konkurrence, er der stort fokus på bæredygtighed. Det viser en undersøgelse fra konsulent- og analysehuset McKinsey i 2014. Hos 3000 af de øverste chefer siger næsten halvdelen, at bæredygtighed i dag er blandt top tre på deres prioriteringsliste. Det er næsten tre gange så mange, som sidst McKinsey foretog undersøgelsen i 2012.

Det skyldes, at forbrugernes krav om bæredygtighed er stigende, dels fordi der bliver færre ressourcer til rådighed hver dag, dels fordi samfundet faktisk bliver bedre og bedre til at måle bæredygtighed.

De danske økologer har taget handsken op: Nu skal vi i gang med at måle og dokumentere bæredygtighed i dansk landbrug. Og så snart vi har et billede af bæredygtigheden på bedriften, skal vi tage de næste skridt mod mere bæredygtighed. Det skal selvfølgelig ske i et realistisk, bæredygtigt tempo, så det gælder om at holde tunge lige i munden, når strategierne lægges.

Gennem de sidste 18 måneder er der udført bæredygtighedsanalyser på ca. 60 økologiske og 6 konventionelle bedrifter i Danmark. Knapt 20 af dem er mælkeproducenter. Vi har anvendt et internationalt anerkendt værktøj, RISE (Response-Inducing Sustainability Evaluation), hvor landmanden stilles flere hundrede spørgsmål indenfor 60 økonomiske, driftsmæssige, sociale og miljømæssige indikatorer for bedriften. Hans svar bruges til at udarbejde en rapport, der både giver et samlet billede af bæredygtigheden på bedriften, og som samtidig går i dybden med hver enkelt indikator.

Det første landmanden får, er et overordnet billede af bæredygtigheden på hans bedrift. Punkter inde i det røde område er kritiske og der bør handles på dem. Punkter i det gule område bør undersøges for om de kan forbedres med en mindre indsats, mens punkter i det grønne område illustrerer de områder, hvor bedriften kører bæredygtigt, og som landmanden kan være stolt af.

Mange landmænd har allerede inden de får rapporten et ret godt billede af, hvilke scorere de vil få indenfor de forskellige indikatorer. Her kan rapporten bruges til at bekræfte landmandens viden og dokumentere den samlede bæredygtighed på bedriften. På den anden side får alle landmænd en række AHA-oplevelser, fordi en bæredygtighedsanalyse undersøger langt flere emner end vi har været vant til. Det kan f.eks. være energikilder, affaldshåndtering, afgrødernes kvalitet, nye spørgsmål om trivsel og tilfredshed, en ny tilgang til økonomi, eller at der skelnes mellem agro-biodiversitet og vild biodiversitet. Det betyder, at arbejdet med bæredygtighed på bedriften adækker nye sider af bedriften og dens rolle i samfundet.

Hvad kan en bæredygtighedsanalyse bruges til?

Det er landmanden, der ejer rapportens resultater. Alle data håndteres fortroligt via en server i Schweiz, så det er kun de personer, som landmanden giver adgang, der kan se resultaterne. I de 15 år RISE værktøjet er brugt til at lave bæredygtighedsanalyser rundt i verden, har det ofte været virksomheder, der har tilbudt landmændene analysen, og aftalt med ham at de kunne se resultaterne, så virksomheden og leverandørerne kunne samarbejde om øget bæredygtighed.

Flere og flere virksomheder lader også analyseresultaterne indgå i en samlet undersøgelse af bæredygtigheden i alle produktionsled, hvorefter de rapporterer svagheder og styrker ud som et led i deres branding og kundeinddragelse.

I Danmark kan bæredygtighedstjek understøtte eksportmulighederne, efterhånden som der bliver stigende krav om dokumentation af bæredygtighed.

Nogle landmænd har også haft deres bæredygtighedsrapport med ind i banken for at give kreditorerne en bedre mulighed for at vurdere bedriften.

Men først og fremmest skal en bæredygtighedsanalyse være et skridt henimod bedre og bedre overblik over bedriften, for RISE værktøjet illustrerer, hvordan planlagte handlinger på ét område vil påvirke bæredygtigheden på andre områder på bedriften.

Der findes ikke ét dyrkningssystem, der kan løse verdens problemer i 2050.

Hvert eneste landbrug må gøre sig bæredygtigt ud fra de lokale muligheder og begrænsninger.